

(in)formatieblad

Lokale regelingen om bestaanszekerheid van mensen met een beperking te verbeteren

November 2024

ieder(in)

Inhoud

Inleiding	3
Overzicht van lokale regelingen om bestaanszekerheid te verbeteren	4
1. Bijzondere bijstand	4
2. Individuele inkomenstoeslag	5
3. Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen	5
4. Meedoenregelingen	5
5. Gemeentelijke zorgverzekering (gemeentepolis)	6
6. Verlaging eigen bijdrage Wmo	7
7. Meerkostenregeling Wmo	8
8. Verhuiskostenvergoeding Wmo	8
9. Sociaal Medische Indicatie	8
10. Studietoelage voor studenten met een beperking	9

Inleiding

Ieder(in) pleit landelijk voor veranderingen om de bestaanszekerheid van mensen met een beperking te verbeteren. Daarnaast kunnen op lokaal niveau maatregelen genomen worden die de bestaanszekerheid van mensen met een beperking verbeteren. Vaak gaat dat sneller dan landelijke veranderingen. En dat is belangrijk voor mensen in een moeilijke situatie.

In dit informatieblad lees je welke maatregelen op lokaal niveau kunnen helpen om de bestaanszekerheid van mensen met een beperking te verbeteren. Lokale belangenbehartigers (bijvoorbeeld gehandicaptenplatformen) kunnen met hun gemeente in gesprek over het nemen van deze maatregelen.

Wil je weten hoe je deze maatregelen in jouw gemeente op de agenda van politiek en ambtenaren krijgt?

Lees dan het [Stappenplan voor effectieve belangenbehartiging](#).

Position paper bestaanszekerheid

De bestaanszekerheid van mensen met een blijvende beperking en chronische ziekte moet verbeteren. Daarvoor heeft Ieder(in) drie doelstellingen vastgesteld:

- Het inkomen van mensen met een beperking moet omhoog en moet voorspelbaar zijn.
- De stapeling van zorgkosten voor mensen met een beperking moet stoppen.
- De vaste lasten voor mensen met een beperking moeten betaalbaar zijn.

In het [Position paper bestaanszekerheid](#) staan de landelijke lobbydoelen van Ieder(in). Ook vind je daarin achtergrondinformatie over bestaanszekerheid voor mensen met een beperking. In dit informatieblad gaan we in op de opties voor lokale regelingen.

Overzicht van lokale regelingen om bestaanszekerheid te verbeteren

Gemeenten hebben de mogelijkheid om specifiek beleid te maken op het gebied van bestaanszekerheid voor mensen met een beperking of chronische ziekte. Hieronder staan verschillende opties die gemeenten kunnen inzetten. Lokale belangenbehartigers kunnen hierover in gesprek met hun gemeente.

1. Bijzondere bijstand

Gemeenten hebben de mogelijkheid om meerkosten van inwoners te vergoeden via de bijzondere bijstand. De gemeente stelt met een inkomensgrens vast wie in aanmerking komt voor bijzondere bijstand. Andere voorwaarden worden ook vastgelegd in beleidsregels. Denk daarbij aan een vermogensgrens die voor veel inkomensondersteuningsregelingen geldt.

Advies Ieder(in):

bijzondere bijstand is toegankelijk voor inwoners met een inkomen tot minimaal 130% van het minimuminkomen.

- Het verschilt per gemeente welke meerkosten vergoed worden.
- Sommige meerkosten worden niet vergoed door de bijzondere bijstand. Bijvoorbeeld: het eigen risico van de zorgverzekering en vervoerskosten voor Valys of Regiotaxi.
- Enkele zaken die vergoed kunnen worden vanuit de bijzondere bijstand:
 - **Hoog energieverbruik**
 - **Woonkostentoeslag**
 - **Verhuiskosten**
Bij een verhuizing die sociaal of medisch noodzakelijk is, en niet tevoren te voorzien is. En als er niet al een [verhuiskostenvergoeding vanuit de Wmo](#) verstrekt wordt.
 - **Kosten van woninginrichting**
Alleen in specifieke situaties bijvoorbeeld na crisisopvang of verhuizing om medische redenen. Wordt vaak (deels) in de vorm van een lening bij de Volkskredietbank verstrekt.
 - **Duurzame gebruiksgoederen** (o.a. koelkast, wasmachine, stofzuiger)
Vaak in de vorm van een lening bij de Volkskredietbank.
 - **Zorgkosten**

Let op: sommige gemeenten stellen [de gemeentepolis](#) (zie punt 5) verplicht om in aanmerking te komen voor vergoeding van zorgkosten via de bijzonder bijstand. Dat is niet wenselijk. Inwoners met een beperking of chronische ziekte hebben soms heel specifieke zorg of hulpmiddelen via hun eigen zorgverzekering. Hierdoor kunnen zij niet overstappen op een gemeentepolis van een andere zorgverzekeraar met andere voorwaarden en/of leveranciers.

Advies Ieder(in):

Maak verzekering via een gemeentepolis niet verplicht voor het ontvangen van bijzondere bijstand voor zorgkosten.

Wil je meer weten over de bijzondere bijstand? Bekijk de [informatie over de bijzondere bijstand](#) op de website van het ministerie van Volksgezondheid, Wetenschap en Sport (VWS).

2. Individuele inkomenstoelage

Heeft een inwoner van een gemeente langere tijd een laag inkomen? Dan komt hij of zij in veel gevallen in aanmerking voor een individuele inkomenstoelage

De gemeente stelt met een inkomensgrens vast wie in aanmerking komt voor de individuele inkomenstoelage.

Advies Ieder(in):

de individuele inkomenstoelage is voor inwoners met een inkomen tot minimaal 130% van het minimuminkomen.

Goed voorbeeld: Hilversum

De gemeente Hilversum geeft mensen die drie jaar of langer een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm hebben een jaarlijkse individuele inkomenstoelage. Voor alleenstaanden bedroeg dit in 2024 512 euro, voor alleenstaande ouders 640 euro en voor samenwonenden 767 euro. Mensen mogen zelf bepalen waaraan zij dit geld uitgeven.

3. Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen

De gemeentelijke belastingen kunnen o.a. bestaan uit onroerendezaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Bij je gemeente kun je een aanvraag indienen voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen.

De gemeente houdt daarbij rekening met inkomen, vermogen en de bestaanskosten. Voor het berekenen van de bestaanskosten mag de gemeente enigszins afwijken van de landelijke norm. Ze kunnen deze vaststellen op 100% in plaats van 90% zoals de landelijke norm vaststelt.

Meer informatie? Bekijk de pagina [Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen op Rijksoverheid.nl](#).

4. Meedoenregelingen

Veel gemeenten werken met Meedoenregelingen voor mensen met een laag inkomen. Zo worden er sport- of cultuurabonnementen aangeboden.

Wees kritisch op de toegankelijkheid van het aanbod zodat ook mensen met een beperking hier gebruik van kunnen maken.

Goed voorbeeld: Ooievaarspas in Den Haag

De gemeente Den Haag heeft een Ooievaarspas. Dit is een gratis pas voor mensen met een laag inkomen. Daarmee kunnen zij gratis of met korting leuke dingen doen. Bijvoorbeeld sporten, naar een concert of een cursus. Deze Ooievaarspas is beschikbaar voor mensen met een inkomen tot 150 procent van de bijstandsnorm.

Meer weten? Kijk op de site van de gemeente Den Haag: [Ooievaarspas aanvragen](#).

5. Gemeentelijke zorgverzekering (gemeentepolis)

De gemeentelijke zorgverzekering (of: gemeentepolis) is een collectieve verzekering voor mensen met een laag inkomen. Dit kan voor mensen met een beperking of een chronische ziekte voordelig zijn. Een gemeentelijke zorgverzekering voorkomt dat mensen noodzakelijke zorg gaan mijden of uitstellen vanwege kosten.

In de praktijk blijkt dat er [grote verschillen zijn tussen gemeentepolissen](#) per gemeente. Gemeenten kunnen de gemeentepolis op verschillende manieren beter toegankelijk en geschikt maken voor mensen met een beperking of chronische ziekte.

- **Verbeter de toegang**

Gemeenten kunnen zelf vaststellen tot welke inkomensgrens inwoners gebruik kunnen maken van de gemeentepolis.

Advies Ieder(in):

De gemeente stelt de gemeentepolis open voor mensen met een inkomen tot minimaal 130% van het minimuminkomen.

- **Vergroot de dekking**

Gemeenten hebben voor een deel invloed op de dekking die de gemeentepolis biedt.

Advies Ieder(in):

Bij een goede dekking hoort een regeling voor het verplicht eigen risico van de zorgverzekering en vergoeding voor de eigen bijdragen in de Wmo en Wet langdurige zorg (Wlz).

- **Verhoog de bijdrage aan de premie**

Gemeenten dragen bij aan de premie, waardoor de gemeentepolis betaalbaar is.

Advies Ieder(in):

De gemeente draagt €30 of meer bij aan een uitgebreid pakket.

- **Vergroot de keuzevrijheid**

De gemeente zou inwoners keuze moeten bieden uit verschillende pakketten.

- **Communiceer actief over de gemeentepolis**

Inwoners weten de gemeentepolis alleen te vinden als gemeenten hen actief informeert.

Advies Ieder(in):

De gemeente informeert inwoners altijd bij keukentafelgesprekken Wmo.

- **Lever maatwerk**

Voor sommige mensen met hoge zorgkosten is het niet mogelijk om gebruik te maken van de gemeentepolis. Voor hen moet er maatwerk zijn, bijvoorbeeld via de [bijzondere bijstand](#) of een [vaste vergoeding via de Wmo voor meerkosten](#) die voortkomen uit een beperking of chronische ziekte.

Kijk op www.gezondverzekerd.nl of jouw gemeente een gemeentepolis heeft. Of kijk op de website van je eigen gemeente.

Meer over de gemeentepolis

Meer weten over de gemeentepolis? Lees het [Informatieblad Gemeentelijke zorgverzekering 2023](#) van Ieder(in). Hierin vind je achtergrondinformatie over de gemeentepolis en een uitgebreid stappenplan voor lokale belangenbehartigers.

6. Verlaging eigen bijdrage Wmo

Inwoners kunnen via de Wmo ondersteuning aanvragen bij de gemeente. Hiervoor betalen ze een eigen bijdrage. Gemeenten kunnen de eigen bijdrage verlagen of kwijtschelden. Gemeenten hebben verschillende mogelijkheden om de eigen bijdrage te verlagen of kwijt te schelden:

- **Minimabeleid**

- De gemeente kan ervoor kiezen dat inwoners met een inkomen tot een bepaalde inkomensgrens geen eigen bijdrage betalen.
- De gemeente stelt bij verordening vast tot welke inkomensgrens inwoners geen eigen bijdrage hoeven te betalen.

Advies Ieder(in):

Zorg dat het minimabeleid geldt voor inwoners met een inkomen tot minimaal 130% van het minimuminkomen.

- **Verlaagde minimale eigen bijdrage**

De gemeente kan ervoor kiezen om de eigen bijdrage te verlagen tot een bepaald vast bedrag.

Op de site van het CAK staat een overzicht van de gemeenten die minimabeleid hebben voor de eigen bijdrage Wmo: [Overzicht gemeenten met minimabeleid Wmo op hetcak.nl](#).

7. Meerkostenregeling Wmo

Gemeenten hebben de mogelijkheid om inwoners met een beperking of chronische ziekte een vaste tegemoetkoming te geven voor meerkosten die voortkomen uit hun beperking of ziekte.

- De gemeente stelt met een inkomensgrens vast wie in aanmerking komt voor de tegemoetkoming.

Advies Ieder(in):

De tegemoetkoming is voor inwoners met een inkomen tot minimaal 130% van het minimuminkomen.

- De gemeente stelt de hoogte vast van de tegemoetkoming. Deze verschilt per gemeente.
- Ongeveer 60 gemeenten bieden een meerkostenregeling.

Goed voorbeeld: Regeling tegemoetkoming meerkosten in Amsterdam

De gemeente Amsterdam heeft een speciale Regeling tegemoetkoming meerkosten (Rtm). Hiermee kunnen mensen met een laag inkomen vergoeding krijgen voor de extra kosten die zij moeten maken voor hun eigen ziekte of beperking, of die van hun kinderen. Op hun website staat duidelijke informatie over de tegemoetkoming en hoe mensen hier gebruik van kunnen maken.

Bekijk meer op de site van de gemeente Amsterdam: [Regeling tegemoetkoming meerkosten op Amsterdam.nl](#).

8. Verhuiskostenvergoeding Wmo

De gemeente kan een verhuiskostenvergoeding vaststellen voor mensen die moeten verhuizen omdat hun woning niet aangepast kan worden of de kosten hiervoor te hoog zijn (dit heet: 'primaat van verhuizen'). De hoogte van de verhuiskostenvergoeding kan verschillen per gemeente.

Goed voorbeeld: Verhuiskostenvergoeding Wmo in Deventer

De gemeente Deventer heeft op haar site duidelijke informatie over de verhuiskostenvergoeding. Hierop is te vinden wat de voorwaarden zijn en staan de contactgegevens van het Wmo-team van de gemeente.

Bekijk de website [DeventerWijzer over verhuiskostenvergoeding](#).

9. Sociaal Medische Indicatie

Gemeenten kunnen een Sociaal Medische Indicatie (SMI) afgeven. De SMI is een tijdelijke vergoeding voor kinderopvang voor gezinnen waar psychische, sociale of lichamelijke problemen spelen en die geen recht (meer) hebben op kinderopvangtoeslag van de Belastingdienst.

Meer informatie is te vinden op de pagina [Wanneer heb ik recht op kinderopvangtoeslag? Op Rijksoverheid.nl](#)

10. Studietoeslag voor studenten met een beperking

Voor studenten met een functiebeperking is het mogelijk om via de Participatiewet een extra aanvullende studietoeslag te krijgen. Hiervoor zijn landelijke normen afgesproken, maar niet iedere gemeente heeft dit al goed geregeld. Controleer daarom of jouw gemeente een individuele studietoeslag aanbiedt en inwoners hierover goed informeert.

Kijk voor meer informatie op de pagina [Hoe hoog is de studietoeslag voor studenten met een beperking? Op Rijksoverheid.nl](#)

Goed voorbeeld: Studietoeslag in Rotterdam

In Rotterdam kunnen studenten een studietoeslag aanvragen. Deze bedraagt 360 euro per maand in 2024. Zie [de website van gemeente Rotterdam](#).

Ieder(in)

Bezoekadres

Vliegend Hertlaan 27
5326 KT Utrecht

Postadres

Postbus 169
3500 AD
Utrecht

Telefoon: 030-720 00 00

Email: post@iederin.nl

Website: www.iederin.nl

